

MTA PÉCSI TERÜLETI BIZOTTSÁGA

MTA TANTÁRGY-PEDAGÓGIAI PROGRAM
EGÉSZSÉGTUDOMÁNY-BIOLÓGIAI MUNKACSOPORT
BESZÁMOLÓ KONFENRENCIA

MTA PAB Székház, 7624 Pécs Jurisics M. u. 44

PÉCSI TUDOMÁNYTUDOMÁNYI
JUBILEUM 650

**MTA TANTÁRGY-PEDAGÓGIAI PROGRAM
EGÉSZSÉGTUDOMÁNY-BIOLÓGIA MUNKACSOPORT**

**TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT
BESZÁMOLÓ KONFERENCIÁJÁRA**

2017. október 13. 10 óra
MTA PAB- Székház,
7624 Pécs Jurisics Miklós u. 44

Védnökök:

az MTA PAB elnöke, Prof. Lénárd László az MTA rendes tagja,
a PTE rektora, Prof. Bódis József az MTA doktora

A KONFERENCIA PROGRAMJA

Levezető elnök:

Prof. Figler Mária, a munkacsoport vezetője

Köszöntők:

Lénárd László, az MTA rendes tagja, a PAB elnöke
Prof. Bódis József az MTA doktora, a PTE rektora
Patkós András, az MTA rendes tagja, a Tantárgy-pedagógia program koordinátora

BEVEZETŐ ELŐADÁS:

Prof. Betlehem József, a PTE ETK dékánja
Az egyetemek és a közoktatás együttműködése az egészségnevelésben

Beszámoló előadások az első év tudományos tevékenységének eredményeiről

**MTA-SZTE Mikrobiológia és Egészségnevelés
Szakmódszertani Kutatócsoport**

Vezető:

Burián Katalin, tanszékvezető habilitált docens

Vadászné Horváth Ildikó, Kovács Józsefné
Szegedi Tömörkény István Gimnázium és Művészeti Szakgimnázium
Mikrobiológia a gyakorló pedagógus szemével

Burián Katalin

Szegedi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar,
Orvosi Mikrobiológiai és Immunbiológiai Intézet
A mikrobiológia és az egészségfejlesztés kérdése a középiskolában

Spengler Gabriella

Szegedi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar
Orvosi Mikrobiológiai és Immunbiológiai Intézet
A mikrobiológia gyakorlat fontossága a középiskolában – múlt, jelen, jövő

KÉRDÉSEK - VÁLASZOK

Ebéd 12 30 -13 30

MTA-SE Egészségnevelés Kortárs - Oktatással Kutatócsoport

Vezető:

Falus András, emeritus egyetemi tanár, az MTA rendes tagja.

Feith Helga

Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar Társadalomtudományi Tanszék
*A kortársoktatás, mint lehetséges egészségnevelési módszer. A TANTUdSZ koncepció,
jelen megközelítések és tervek*

Lukács Ágnes

Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar Társadalomtudományi Tanszék
*Egészségpedagógiai mérőmódszerek, hatékonyságmérés a megfelelő kézhigiénét és
folyadékfogyasztást célzó óvodai és iskolai TANTUdSZ programokban*

Ábrám Boróka

Semmelweis Egyetem, Egészségtudományi Kar
Kortársoktatás egy kortársoktató tapasztalatai alapján

Falus András

Semmelweis Egyetem, Genetikai, Sejt- és Immunbiológiai Intézet
Első eredmények a TANTUdSZ iskolai kézhigiéne programokban

KÉRDÉSEK - VÁLASZOK

MTA-ELTE Autizmus Szakmódszertani Kutatócsoport

Vezető:

Győri Miklós, intézetigazgató egyetemi docens

Győri Miklós

ELTE BGGYK Gyógypedagógiai Pszichológiai Intézet
*A család, az intézmény és az egyén kölcsönhatásai az autizmus korszerű
pszicho-educációs megközelítéseiben*

Stefanik Krisztina

ELTE BGGYK Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet
*Autizmussal élő gyermekek ellátása: első eredmények az individuális tényezők,
a hozzáférés és a szülői elégedettség összefüggéseiről*

Vargáné Molnár Márta

ELTE BGGYK Gyógypedagógiai Pszichológiai Intézet
*Szülői kompetencia, életminőség, pszichológiai jól-lét és intézményes kontextus:
első eredményeink autizmussal élő gyermeket nevelő családokról*

KÉRDÉSEK – VÁLASZOK

AZ ELŐADÁSOK TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓI

MTA-SZTE Mikrobiológia és Egészségnevelés Szakmódszertani Kutatócsoport

Csoportvezető: **Burián Katalin**

Mikrobiológia a gyakorló pedagógus szemével

Vadászné Horváth Ildikó (Szegedi Tömörkény István Gimnázium és Művészeti Szakgimnázium)

Előadásomban iskolánk bemutatása után szeretném kiemelni azokat a lehetőségeket, amelyek segítik tantestületünket a tanórákon kívül is a környezet- és egészségtudatos nevelési elvek megvalósításában.

A mikrobiológia a biológia azon tudományterülete, amely olyan hétköznapi ismereteket is közvetít és felhasznál az egészségtudatos szemlélet formálásában, amelyekkel a gyakorló pedagógusok a biológia tantárgy tananyag részeként számtalan helyen találkozhatnak.

Évfolyamonként rámutatnék a biológia oktatás azon területeire, ahol elengedhetetlennek tartjuk a mikrobiológiai ide vonatkozó alapismereteinek elsajátíttatását.

Sajnos az időhiány és laboratóriumi felszereltség hiánya miatt csak szűkre szabott elméleti ismeretek formájában találkozhatnak tanítványaink a mindennapi élet szempontjából is fontos témákkal.

Külön kiemelném a gyakorlati oktatás fontosságát, hiszen mint a természettudományoknál általában, de a mikrobiológiában különösen az ismeretek megértésének ez az egyik legbiztosabb módja. Az elmúlt években ezt több sikeres projektünk is igazolta.

Az MTA-SZTE MIKROBIOLÓGIA ÉS EGÉSZSÉGNEVELÉS SZAKMÓDSZERTANI KUTATÓCSOPORT nyertes pályázata mindenképpen hiánypótlás az oktatási palettánkon, hiszen lehetővé teszi a biológia szaktanárok számára a szakmai továbbképzést, olyan gyakorlatok elsajátítását, amelyek nagymértékben segítik munkánkat.

Az előadásomban szeretném bemutatni a gyakorlatorientált programtól várható eredményeket és az egyetemmel való együttműködés fontosságát a középiskolai oktatásban.

A mikrobiológia és az egészségfejlesztés kérdése a középiskolában

Burián Katalin (Szegedi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Orvosi Mikrobiológiai és Immunbiológiai Intézet)

A testi és lelki egészségre nevelés az iskolai nevelő-oktató munka során kiemelt fontosságú (110/2012. (VI. 4.) Kormány. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról), azaz értékálló és a kor igényeinek megfelelő tudást kell átadni a tanítványoknak. Az egészségnevelés terén a fertőző betegségek megelőzésével kapcsolatban számos új kihívással szembesül a pedagógus, és a szakszerű és hasznos ismeretek átadását az időhiány, a pedagógusok tájékozottságának mértéke, valamint a diákok szociális háttere is befolyásolja.

A szexuálisan terjedő betegségekről nehéz beszélni iskolai keretek között valamint a családban, még a szüleivel harmonikus kapcsolatban élő fiatalok számára is, de a téma megkerülhetetlen. Fontos, hogy a tanulók megbízható, pontos tudással rendelkezzenek ezen a téren is, ne csak egymástól vagy sokszor a megbízhatatlan internetes forrásból szerezzék ismereteiket. Az egészségfejlesztés keretében a fertőző betegségek, köztük a szexuálisan átvihető kórokozónak és a betegség tüneteinek ismerete elengedhetetlen. Fontos arról is tudni, hogy ezek a mikroorganizmusok mennyire ellenállóak a környezetükben, számíthatnak-e egy esetleges fertőzésre uszodában vagy mellékhelységben. A téma megismertetésében a szakemberek segítsége, a biológia tanárok és a tanulók részére tartott iskolai előadások keretében sokat javíthatna. Szexuális úton terjedhetnek olyan mikroorganizmusok, amelyek kizárólag vagy főleg a nemi szerveken okoznak elváltozást. Ezek mellett vannak olyan kórokozók, amelyek bár szexuális úton is terjedhetnek, nem ott okoznak tüneteket, hanem más szervet érintenek, vagy sokszor szisztémás megbetegedést okoznak, idetartozik pl. a *Hepatitis B vírus* által okozott májgyulladás vagy a HIV fertőzés miatt kialakuló AIDS (szerzett immunhiányos szindróma).

Az előadásban prezentált adatok a középiskolás tanulók a nemi betegségek területén meglévő tudását tükrözik fontos kiindulópontként szolgálva egészségfejlesztési módszerünk bevezetéséhez.

Mikrobiológiai gyakorlatok fontossága középiskolásoknak - múlt, jelen, jövő

Spengler Gabriella, (Szegedi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Orvosi Mikrobiológiai és Immunbiológiai Intézet)

A Mikrokozmosz tantárgypedagógiai pályázat célja olyan mikrobiológiai gyakorlatokat és projektek kidolgozása, melyek elősegítik a középiskolai biológiai ismeretek elmélyítését, elméleti és gyakorlati alkalmazását, illetve hiánypótló egészségnevelési funkciót töltenek be. A pályázat lehetőség ad arra, hogy felhívjuk a diákok figyelmét a mikroorganizmusokkal kapcsolatos egészségvédelmi és környezetvédelmi problémákra, valamint a pedagógusok számára tervezett tudományos workshopok és továbbképzések a biológia és egészségtan oktatásához nyújthat segítséget. A kísérletek kidolgozása során fontos szempont, hogy a tanulók megismerjék a laboratóriumi munka alpműveleteit, amelyek jól hasznosíthatók biológia és kémia irányú továbbtanulásuk során.

A gyakorlatok kidolgozása és a pedagógusok számára tervezett továbbképzések elősegíthetik a biológia szakmódszertan megújítását, mivel a mikrobiológia jelen van a mindennapokban, legyen szó konyhatechnikáról, háztartásról, környezetvédelemről, élelmiszeriparról, gyógyszer- és vakcinagyártásról. A biológiai tananyaghoz szervesen kapcsolhatók a mikrobiológiai gyakorlatokon megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek. A középiskolai tananyagot kiegészítő tananyaggal, oktatási segédlettel, de akár a törzsanyag szintjén is lehetne bővíteni a projektben kidolgozott tartalmakkal. A Mikrokozmosz program célja a mikrobiológiai aktuális kérdéseinek felvetése, az interdiszciplinaritás és multidiszciplinaritás kiemelése, a tehetséggondozás, a diákok és egyetemi hallgatók személyiségének fejlesztése, a kommunikációs és szociális készségek fejlesztése

MTA-SE Egészségnevelés Kortárs- Oktatással Kutatócsoport

Csoportvezető: **Falus András**

AZ ELŐADÁSOK TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓI

A kortársoktatás, mint lehetséges egészségnevelési módszer. A TANTUdSZ koncepció, jelen megközelítések és tervek

Feith Helga Judit (Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar Társadalomtudományi Tanszék)

A Tanulj – Tanítsd – Tudd (TANTUdSZ) Ifjúsági Egészségnevelési Program célkitűzése egy hatékony, innovatív, a hazai közoktatási környezetben alkalmazható pedagógiai módszer kidolgozása és tartós működtetése.

A pedagógiai koncepciónk középpontjában a kortársoktatás áll. A TANTUdSZ programmal hidat szeretnénk képezni a fiatalabb korcsoportok, az egyes tudományterületek, valamint az egészség tudományi szakembereket és pedagógusokat képző felsőoktatási intézmények között.

Az előadás során az egészségnevelési koncepciónk bemutatásán túl, felvázoljuk az eddigi eredményeinket megalapozó alprojekteket és a távlati terveinket.

Meggyőződésünk, hogy a társadalmunk jövőjét nagymértékben meghatározza a mindenkori ifjúság megfelelő egészségmagatartása, felelős gondolkodása és érték közvetítése.

Egészségpedagógiai mérőmódszerek, hatékonyságmérés a megfelelő kézhigiénét és folyadékfogyasztást célzó óvodai és iskolai TANTUdSZ programokban

Lukács Ágnes (Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar Társadalomtudományi Tanszék)

A TANTUdSZ program hatékonyságmérése alapvetően két témára fókuszál. Egyrészt vizsgáljuk a programhoz kapcsolódó felsőoktatási kurzus eredményességét a kortársoktató hallgatók visszajelzései alapján, a mérés másik fókuszát pedig az egészségfejlesztő programok hatásvizsgálata adja.

A programban résztvevő óvodásokat, kisiskolásokat, középiskolásokat, hallgatókat és pedagógusokat egyaránt mérjük. A kérdőíves vizsgálat mellett egy speciális kéz-szkennelési módszert (Semmelweis Scanner) alkalmazunk, a hallgatók pedig reflexiós naplóban rögzítik az észrevételeiket. A hatékonyságmérés a programmal való elégedettség mellett a tudás, egészségmagatartás, valamint az egészséggel kapcsolatos attitűd dimenziókra koncentrálnak. A hatásvizsgálat tudományos sztenderdjei szerint a mérést az egészségfejlesztési program előtt és után is elvégezzük, valamint kontrollcsoportokat is bevonunk a vizsgálatba. A tudásban, valamint az egészségmagatartásban, egészséggel kapcsolatos attitűdben bekövetkező változásokat után követéssel ellenőrizzük, azaz a mérést az egészségfejlesztési program után 3-4 hónappal megismételjük.

Kortársoktatás egy kortársoktató tapasztalatai alapján

Ábrám Boróka (Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar)

Egyetemi hallgatóként sokszor vágyunk arra, hogy megszólíthassuk a fiatalokat és jó hatást gyakorolhassunk egészségmagatartásukra. A TANTUdSZ program keretein belül 3-5 fős csoportokban lehetőséget kaptunk arra, hogy óvodás és iskolás csoportokhoz juthassunk el. Kortársoktatóként legnagyobb kihívást és izgalmat az innovatív pedagógiai módszerek összegyűjtése és megvalósítása jelentette, hiszen nem egyszerű lekötni a fiatalok figyelmét, tanítani őket és példaként jelen lenni egyszerre. Erre készítettek fel minket a tantermi órák. A cél az volt, hogy a tanultakat később a gyakorlatban is kipróbálhassuk. A folyamatos tutorálás és visszajelzés kérés pedig lehetővé tette azt is, hogy a kortársoktatók véleményét és elégedettségét is mérjük a program során.

Az előadásomban szeretném kortársoktatói szemmel bemutatni a program érdekességeit, kihívásait, valamint néhány alkalmazott pedagógiai módszert. Emellett ismertetem azt is, hogy társaimmal hogyan értékeltük a programot és saját munkánkat.

Első eredmények a TANTUdSZ iskolai kézhigiéne programokban

Falus András (Semmelweis Egyetem, Általános Orvosi Kar és EDUVITAL)

A kézmosási higiéniára vonatkozó nevelési program sikerességét a fluoreszcens oldattal történő kéz bedörzsöléssel modelleztük. A kézmosás mértékét, tehát a kéz lefedettségét a Semmelweis Scanner berendezéssel kvantitatívan követtük és számítógéppel analizáltuk.

A gyermekek szociodemográfiai jellemzőit, test higiéniához kapcsolódó attitűdjét, egészségmagatartását és tudását a betanítás előtt és a négyórás, nyolcórás programokat követően, valamint az intervenció után 3,5 hónappal később kérdőívekkel mértük fel. Összesen 251 budapesti diák kézmosási hatékonyságát vizsgáltuk. Közülük a 4 vagy 8 órás hosszúságú egészségnevelési programban nyolcvan 6-10 év közötti általános iskolás és ötvenhét 14-17 év közötti középiskolás gyermek vett részt. Összesen 114 betanításban nem részesült "kontroll" gyermek kézmosási hatékonyságát mértük a kutatás során.

Első eredményeink egyértelműen utalnak az előzetes betanítás eredményességére és különbségeket mutatnak a betanítás hosszától, életkortól függően.

MTA-ELTE Autizmus Szakmódszertani Kutatócsoport

Csoportvezető: **Győri Miklós**

Az MTA Autizmus Szakmódszertani Kutatócsoport (MASZK) az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karán működő Tanszékközi Autizmus Műhely korábbi és jelenlegi kutatásaira alapozva alakította ki szakmódszertani koncepcióját. Alapkutatási és innovatív eszközfejlesztési fókuszaink mellett kiemelten koncentrálnunk az evidencia-alapú gyakorlatok meghonosítására és fejlesztésére az autizmus területén, s ezen keresztül az autizmussal élő emberek és családtagjaik életminőségének javítására, társadalmi integrációjának megerősítésére. Ennek elsődleges terepe az oktatás. A team olyan szakmai munkacsoport, amely kutatási és gyakorlati kompetenciákat egyesít elsősorban a pedagógia, a gyógypedagógia, valamint a pszichológia és az egészségtudomány területéről. Ebben a multidiszciplináris keretben jelennek meg olyan speciális hangsúlyok, mint a kognitív fejlődés, az oktatási idegtudomány és a korszerű info-kommunikációs eszközök evidencia alapú alkalmazása.

Célkitűzéseink

Miközben hazánkban mintegy 100.000 fő él autizmussal, még mindig kevéssé állnak rendelkezésre az érintett személyeket, családjaikat és oktatási környezetüket több lépésben támogató, bizonyítékokon alapuló komprehenzív-szupportív technikák, a több szintű, a befogadást szisztematikusan támogató eljárások.

Alapvető célunk ezen a hiányon enyhíteni kutatások alapján kidolgozott és validált módszertanokkal, amelyek majd széles körben alkalmazhatóak lesznek az autizmus spektrumon lévő személyek társadalmi integrációjának támogatásában, s ezen belül kiemelten az inkluzív oktatás elősegítésében.

Ennek kiindulópontjaként célunk az autizmus spektrumon lévő gyermekek és családjaik erőforrásainak és nehézségeinek feltárása; s erre alapozva célirányos, személyre szabott – elsősorban az intézményes nevelés keretein belül működő –, szakszerű ellátási formák megalapozása.

Kutatásmódszertani elkötelezettségeink közül kiemeljük a nagy- és kismintás kvantitatív eljárások valamint a kvalitatív módszerek tudatos, integrált alkalmazását, az illesztett csoportok összehasonlításán alapuló elrendezéseket és elemzéseket, a szisztematikus hatásvizsgálatot.

A 2016-2020 kutatási periódusra közelebbi céljaink az alábbiak:

- Nagymintás, reprezentatív életminőség és pszichológiai jól-lét vizsgálat autizmussal élő gyermekek, felnőttek és családtagjaik körében.
- Kvalitatív vizsgálat a bevont családok egy almintáján, a kvantitatív eredmények által kijelölt részkérdések mentén.
- Ajánlások megfogalmazása az életminőséget és pszichológiai jól-létet befolyásoló ellátási formákra, módszertanokra.
- Tanári módszertani útmutató és aktivitásgyűjtemény kidolgozása autizmussal élő alsó tagozatos gyermekek iskolai integrációjának támogatására.
- A módszertan hatásvizsgálata kontrollcsoportos elrendezésben.

A család, az intézmény és az egyén kölcsönhatásai az autizmus korszerű pszicho-educációs megközelítéseiben

Győri Miklós (ELTE BGGYK Gyógypedagógiai Pszichológiai Intézet)

Szaktudományi koncepciónk több diszciplína (pedagógia, gyógypedagógia, pszichológia, egészségudományok) korszerű módszertanainak és friss eredményeinek integrálásával jött létre. Fókuszában az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek (tanulók) és családjaik korszerű, evidenciákra alapuló támogatása áll. Az autizmus korszerű pszicho-educációs megközelítése, melyet kutatócsoportunk tudatosan képvisel, természetesen módon illeszkedik egyrészt (1) a korszerű pedagógiai kutatás azon erős trendjeibe, amelyek az evidencia-alapú megközelítések elsődlegességét képviselik és elvárják, hogy a kutatócsoportok multidiszciplinárisak legyenek és adaptívan ötvözzenek különböző kutatási paradigmákat, s így a kvantitatív és kvalitatív megközelítések integrálva jelenjenek meg; másrészt (2) a korszerű pedagógiai gyakorlatok azon erős törekvésébe, amely az egyén (tanuló), az intézmény és a család interakciójára helyezi a hangsúlyt az oktatási folyamatok megvalósításában.

Kutatási-intervenciós projektünk fő célja a hazánkban rendkívüli hiányterületnek számító, az érintett személyeket, családjaikat és pedagógiai környezetüket több lépésben támogató, bizonyítékokra alapuló komprehenzív-szupportív technikák kutatással történő igen alapos alátámasztása és kidolgozása. Első célunk – a harmadik lépésben kidolgozandó intervenciós eljárás megalapozása érdekében – az ASD-vel élő személyek és családjaik erőforrásainak és nehézségeinek feltárása (reprezentatív mintán életminőségük és megküzdési stratégiáik felmérése), erős hangsúllyal az oktatási kontextusokon. Ezzel szoros összefüggésben aztán nagymintás kvalitatív vizsgálatokat végzünk az előbbieket mellett a célirányos, személyre szabott és szakszerű ellátási formáknak, s elsősorban az intézményes nevelés keretein belüli működési jellemzőiknek megismerése érdekében. Minderre épül majd az iskolai befogadást támogató eljárás kidolgozása és hatásvizsgálattal történő validálása (digitális alapú, középtávú, befogadást segítő kísérleti szaktudományi összeállítás és kipróbálása, hatékonyságának mérése), az oktatási környezetében történő valóban hatékony integrációt elősegítendő.

Autizmussal élő gyermekek ellátása: első eredményeink az individuális tényezők, a hozzáférés és a szülői elégedettség összefüggéseiről

Stefanik Krisztina (ELTE BGGYK Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet)

Az autizmussal élő gyermekek ellátása nagy kihívás a szolgáltatások valamennyi szegmensében. Az ellátáshoz való hozzáférést befolyásoló tényezők és az ehhez kapcsolódó szülő elégedettség kérdése csak alig két évtizede kutatott intenzívebben külföldön. Az eddigi eredmények alapján úgy tűnik, az egyéni szükségletekhez igazított ellátás elérése az életkor előrehaladtával csökken. Az iskolai elhelyezést tekintve meghatározó a társas képességek színvonala, a kihívást jelentő viselkedések mértéke, a szülők iskolai végzettsége, a család anyagi helyzete, valamint az autizmushoz társuló pszichiátriai állapotok. Meglepő, hogy úgy tűnik, kisebb szerepe van a nyelvi és az intellektuális képességek színvonalának. Magyarországon még nem készült erre a kérdéskörre fókuszáló, feltáró

vizsgálat, ám gyakorlati tapasztalataink azt mutatják, hogy az autizmussal élő személyek ellátása rendkívül egyenetlen.

Kutatásunk célja annak feltárása, hogy az iskolai ellátás típusát és a fejlesztés óraszámát hogyan befolyásolják az autizmusban jellemző tünetek és az alkalmazkodást nehezítő viselkedések.

Online kérdőíves vizsgálatunkban autizmussal élő személyek szülei vettek részt. Az összesen 151 kitöltött kérdőívből 131 vonatkozott gyermekekre (életkori sáv: 3-17 év; 114 (87%) fiú, 17(13%) lány) Kérdőívünk összesen 11 nagyobb kérdéscsoportból áll, amelyek közül előzetes elemzést végeztünk az ellátására és alkalmazkodást nehezítő viselkedésekre vonatkozó kérdéscsoportokból, valamint az autizmusra jellemző tüneti kép erősségére vonatkozó kérdéssorból nyert adatokkal.

Eredményeink azt mutatják, hogy a speciális iskolába járó és integrált nevelésben részesülő tanulók csoportjai között az alkalmazkodást nehezítő viselkedések számában és intenzitásában erőteljesebb különbséget találunk, mint abban, hogy milyen az autizmusra jellemző tüneti kép. Ennek ellenére is úgy találtuk, hogy az integráltan tanuló gyermekek szignifikánsan kevesebb időt töltenek az iskolában. Szakmai szempontból nehezen indokolható eredményünk szerint az autizmus tünetei és a járulékos problémás viselkedések erőssége nem mutat összefüggést azzal, hogy mennyire intenzív speciális fejlesztésben részesülnek a gyerekek. A szülők gyermekük ellátásával kapcsolatos szubjektív megítélése nem különbözik lényegesen, mindkét csoport esetében elégedetlenséget tükröz.

Szülői kompetencia, életminőség, pszichológiai jól-lét és intézményes kontextus: első eredményeink autizmussal élő gyermeket nevelő családokról

Vargáné Molnár Márta (ELTE BGGYK Gyógypedagógiai Pszichológiai Intézet)

A nemzetközi szakirodalom azt mutatja, hogy az autizmus spektrum zavarban (ASD) érintett személyek szüleinek életminősége átfogóan alacsonyabb, kevésbé koherens ágensként tapasztalják meg magukat, a szülői kompetencia-élmény a gyermek fejlesztésének hatására javul, s összefüggés van a szülői mutatók és az érintett gyermek intézményes ellátásának minősége közt (Lai & Oei, 2014; Siman-Tov, Kaniel, 2011, Frantzen et al., 2016, Eapen & Guan, 2016). Egy pilot kutatásból nyert eredmények (Gyori et al., 2016) részben megerősítették ezeket az összefüggéseket hazai mintán.

A MASZK kutatócsoport célja egy hazai reprezentatív mintán feltárni és módszerfejlesztésen keresztül előnyösen befolyásolni az ASD-vel élő tanulók intézményes oktatása és családjuk életminősége közötti kölcsönhatást. Kutatásunk első évében az ASD-vel élő személyek szülei közt végeztünk kvantitatív adatgyűjtést (alapvetően) on-line eszköztárral. Itt N=131 kitöltőtől nyert, 18 évnél fiatalabb ASD-vel élő gyermekekre vonatkozó adatsorokat elemeztünk. Független változók: intézményes oktatás jellege; autizmus-specifikus pszichoedukációs intervenció mennyisége; részesül-e a szülő támogatásban; függő változók: a megtapasztalt szülői hatékonyság, személyes koherencia-élmény, átfogó életminőség. Csoportösszehasonlításokat és korrelációs elemzéseket végeztünk.

Eredményeink szerint az intézményes oktatás jellege mentén nem mutattak szignifikáns eltérést a szülői mutatók; nem találtunk szignifikáns együttjárást az intézményen belüli/kivüli ASD-specifikus fejlesztés órászáma valamint a szülői mutatók között; a szülő által közvetlenül kapott támogatás illetve ennek igénye azonban igen erősen befolyásolta az átfogó szülői életminőséget, a szülői elégedettséget és koherencia-élményt.